

Fitxa de Fons

Títol: Fons Pere Rigau

Acrònim: TomR

Data/es: Segles XIX-XX

Volum i suport: 13 capses d'arxivador

Localització:

Museu de la Mediterrània de Torroella de Montgrí
(Centre de Documentació)

Carrer d'Ullà, 27-31

17257 Torroella de Montgrí

Tel: 972 755 180

Correu: cdd.canquintana@torroella-estartit.cat

Enllaç (IFMuC): <http://ifmuc.uab.cat/collection/TomR>

Coberta del Ms TomR: Au-439 de Pere Rigau

Productors

Pere Rigau.

Història arxivística

Aquest fons va ser donat per Rogeli Lloveras i Rigau l'any 2002 a l'Arxiu Històric de Torroella, ubicat en el que aleshores era el Museu del Montgrí i del Baix Ter. Hem de fer esment que alguns familiars descendents de Pere Rigau, avui dia residents a Barcelona, conserven en el seu arxiu particular una part de la seva obra compositiva, la qual vindria a complementar la que actualment es troba al Museu de la Mediterrània. Al mateix temps, també tenim constància que l'arxiu privat de la família Forcada, resident a Torroella de Montgrí, conserva algunes obres de l'esmentat compositor.

Abast i contingut

De les 475 obres que integren el fons, més de 400 són sardanes del propi Pere Rigau. La gran majoria d'aquestes sardanes ens han arribat sota el format de la «joga».(1) També hi hem localitzat catorze peces de gènere popular destinades als balls de festa —dos xotis, set balls, dues masurques i tres americanes, entre d'altres—, les quals van ser escrites per a l'orquestra popular de l'època, formada per 1 Flauta 2 Clarinets, 1 Fiscorn, 2 Trombons, 2 Cornetins, 2 Violins i 1 Contrabaix.

El fons acull, així mateix, música culta per a concert fruit d'adaptacions i arranjaments del mateix Pere Rigau: una marxa inspirada en l'òpera *Le Prophète* de Meyerbeer, i sis fantasies, la majoria per a Violí i Orquestra, inspirades en òperes com *La Juive* del compositor francès Jacques Fromental Lévy Halévy, o sobre motius de cèlebres pàgines de G. Verdi com *Rigoletto*, *Il Trovatore*, *Nabucco*, i *La Favoritta* de Donizetti, la qual cosa posa en evidència com el gènere operístic italià s'integrava en els repertoris de caire popular de les comarques de Girona al llarg del segle XIX.(2)

(1) Nom que rep la unió de varies sardanes —habitualment cinc més una de regal— en un mateix quadern apaisat de 210 mm x 150 mm, aproximadament, amb les partícules dels instruments. El propi autor solia vendre la «joga» a les cobles al preu de 15 pessetes.

(2) Vegeu Ayats, Jaume et al. *Córrer la sardana: balls, joves i conflictes*. Barcelona: Rafael Dalmau, 2006, p. 29-31.

També cal fer esment de la influència de la sarsuela. Així ho palesa la presència de sardanes com *El Chaleco Blanco*, *De Madrid a Paris* i *La caza del oso*, els títols de les quals coincideixen amb els de tres sarsueles de Federico Chueca estrenades a Barcelona el 1890. Així mateix, la sardana *Los Trasnochadores* duu el mateix títol de la sarsuela del compositor Manuel Nieto, de Reus, escrita també a finals del s. XIX. En aquest mateix sentit, hi ha d'altres títols de sardanes del fons que criden l'atenció, com *La cajetilla del soldado*, *Estucha menor* i *Espada basto*, les quals, probablement, podrien haver estat concebudes sota la influència de l'anomenat *género chico*.

Un altre dels elements a destacar d'aquest fons és l'obra que duu per títol «Sardana de la opera *Garin* instrumentada per Pere Rigau». L'historiador Lluís Albert⁽³⁾ recull com Tomas Breton decidí incloure en la seva òpera *Garin* una sardana per tal de donar una mostra del seu agraïment al públic barceloní, que tant bé havia acollit el 1889 la seva òpera *Los amantes de Teruel*. Segons Albert, i d'altres veus del moment, Breton va cercar assessorament entre els compositors de sardanes de més renom de l'època, i hi ha qui afirma que s'adreçà a Pere Rigau, i d'altres a Antoni Agramont, de Castelló d'Empúries; de tota manera, davant la presència d'aquesta obra en el fons, ens sembla versemblant pensar que es podria tractar de la que Rigau escriví com a proposta d'inspiració per a la sardana de Tomas Breton.

El fons conté també 10 sardanes de Joaquim Vallespí, 9 de Josep Serra i, en menor nombre, de Vicenç Bou (4), Enric Sans (2), Ferran Says (1), així com 5 obres per a veu i piano de Rogeli Rigau, germà de Pere Rigau.

Instruments de descripció

Sense inventari previ.

Regles o convencions

Guia pel tractament i descripció dels documents musicals del projecte IFMuC de la UAB.

Autoria i data/es

La confecció del fitxatge d'aquest fons musical el va iniciar i completar Marta Grassot i Radresa entre els anys 2002 i 2006. Entre 2007 i 2008 en va dur a terme l'ordenació definitiva. El març de 2009 veure la llum l'edició impresa del catàleg del fons sota el patrocini de la Subdirecció General d'Arxius del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

Fonts

GRASSOT I RADRESA, Marta. *Inventaris dels fons musicals de Catalunya. Volum 3: Fons del Museu de la Mediterrània de Torroella de Montgrí (I)*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, 2009.- Arxius i documents. Eines de recerca, núm. 6.

Bibliografia

- ALBERT I RIBES, Lluís, et al. *Cobla orquesta Montgrins. Cent anys al Servei de la música 1884-1984*. Girona: Diputació de Girona, 1985.
- ALBERT I RIBES, Lluís. *Sardanes vuitcentistes. Esbós històric*. Girona: Diputació de Girona, 1980.
- AYATS, Jaume et al. *Córrer la sardana: balls, joves i conflictes*. Barcelona: Rafael Dalmau, 2006.
- BOU, V.; PI, J.; SOBREQUÉS, A.; SOLER, J.; VALLESPÍ, J; et alt. "La vetllada en homenatge a En Pere Rigau", *Emporion*, 101, 102 (1919).
- BOU, Rogeli; BOFILL, Miquel. "Vicens Bou 1885-1962, Joaquim Vallespí 1885-1961". *Papers del Montgrí*, nº5, Opuscle publicat per el Museu del Montgrí i del Baix Ter, Girona, 1985.
- CAPMANY, Aureli. *La sardana*. Barcelona: Selecta, 1948.
- CASTELLS, Josep. "Torroella i la sardana, l'avi Barretó i Pere Rigau", *Llibre de la Festa Major*, Torroella: Casadevall, 1928.

(3) Albert Ribes, Lluís. *Sardanes vuitcentistes. Esbós històric*. Girona: Diputació de Girona, 1980.

- CASTELLS, Josep. "Torroella i la sardana, l'avi Barretó i Pere Rigau", *Llibre de la Festa Major*, Torroella: Casadevall, 1929.
- CASTELLS, Josep. "El mestre Pere Rigau. Aniversari de transcendent significació", *Llibre de la Festa Major*. Torroella: Casadevall, 1959.
- CIVIL I CASTELLVÍ, Francesc. *El fet musical a les comarques gironines en el lapse de temps 1800-1936*. Girona: Pla Dalmau, 1970.
- GIL I MEMBRADO, Tomàs. *Vademècum sardanístic*. Santa Coloma de Farners. GISC. Col·lecció Mos, Vol. XVI. 2003.
- GRAHIT I GRAU, Josep. *Recull sardanístic: autors, sardanes, cobles*. Girona, 1916.
- RIERA I VINYES, C. et al. *Diccionari d'autors de sardanes i de música de cobla*. Santa Coloma de Farners: Som, 2002, 2^a ed.
- SARDÀ-VILA, J. "Curiosidades musicales", *Guia del sardanista. Publicación folklórica*, Any II, Num 67. Barcelona: Impremta Montserrat, 1946.
- VILÀ, Enric, "Els Vallespí, músics de Torroella", *Llibre de la Festa Major*, Cassà, Roura, 1976

Presentació del volum 3 d'IFMuC, corresponent als fons TomB, TomP i TomR del Museu de la Mediterrània de Torroella de Montgrí, 29 de maig de 2009. A la taula: Antoni Roviras, director del Museu de la Mediterrània, Marta Grassot, autora del llibre, i Josep Maria Gregori, director del projecte IFMuC